

30.95 2014

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен
“доктор” по научната специалност “Технология и организация на
корабостроенето и кораборемонта”, професионално направление “Транспорт,
корабоплаване и авиация”.

Автор на дисертационния труд: инж. Калин Георгиев Люцканов

Тема на дисертационния труд: “Изследване влиянието на факторите на абразивно износване при наваряване на детайли от драгажния флот”

Рецензент: проф. д.н. инж. Христо Костов Скулев, Технически Университет Варна

Тази рецензия е изготвена във връзка с обявената процедура за публична защита на дисертационен труд на тема “Изследване влиянието на факторите на абразивно износване при наваряване на детайли от драгажния флот” за придобиване на образователна и научна степен “доктор” в професионално направление 5.5 „Транспорт, корабоплаване и авиация“ по научната специалност “Технология и организация на корабостроенето и кораборемонта”. Дисертационният труд е разработен от инж. Калин Георгиев Люцканов, докторант в катедра “Кораборемонт” на Висшето военноморско училище “Н. Й. Вапцаров”. Основание за изготвянето на рецензията е заповед № ПС-56 от 12 май 2017г. на Началника на ВВМУ “Н. Й. Вапцаров”, както и решение на Научното жури по процедурата за защита на дисертацията. Рецензията е изготвена в съответствие със ЗРАСРБ, правилника на Министерския съвет за неговото прилагане и съответния Правилник на ВВМУ “Н. Й. Вапцаров”.

1. Общо описание на дисертационния труд и представените материали

Текстът на дисертационния труд се състои от 141 страници, които съдържат 5 глави, 70 фигури, 13 таблици и две приложения. Основните резултати и изводи са посочени в края на всяка глава, а всички те, заедно с приносите, са обобщени в последния раздел на дисертационния труд. Цитирани са общо 137 литературни източника.

Докторантът е завършил ВВМУ през 2012 година, а от 2013 година работи там, като понастоящем е асистент в катедра “Кораборемонт” на същия университет. Представени са дисертационния труд, автореферат, копие на публикациите на автора по дисертацията, автобиография, диплома за завършено висше образование, два протокола от проведени изпити, предвидени в

индивидуалния учебен план за подготовка на докторанта, което изчерпва пълния набор изискван от Закона. Те са представени във вид и срок според изискванията.

2. Актуалност на разработения в дисертационния труд проблем

Подържането на акваториите на пристанищата е от особено значение свързано с осигуряване на нормално корабоплаване. Основния инструмент който използва драгажния флот са драгиращите глави. Замяната на износените драгажни глави с нови значително оскъпява процеса на драгиране, тъй като цената на една драгираща глава варира от 500000 до 1800000 евро.

Разработването на съвременни методи за възстановяване и повърхностно обработване на отделните елементи на драгажната глава има пряко отношение към намаляване на производствените разходи, удължаване на времето за използването им, както и намаляване на консумацията на енергия и природни ресурси за нуждите на съвременното драгажно производство.

Усъвършенстването на технологиите за повърхностно обработване и подобряване на ефективността при възстановяване на елементи от драгажните глави би довело до значителен икономически ефект и би подобрило качествата на възстановените детайли. Считаю, че разработената в дисертационния труд тема е изключително актуална и перспективна от гледна точка на приложенията.

3. Познаване състоянието на проблема от докторанта

Дисертационният труд е посветен на специфичен проблем свързан с оптимизиране на ремонта и възстановяването на елементи от драгажните глави. Разгледани са и са анализирани най-често използваните методи за възстановяване. Определено е, че технологията на наваряване е най-близко до изискванията за качество и надеждност на възстановените детайли, а газотермичното прахово наваряване осигурява достатъчна надеждност, като при това не изисква специална скъпоструваща апаратура и специализирана подготовка на изпълнителите.

Именно този метод е във фокуса на предлагания дисертационен труд. И въпреки, че този метод се радва на особен интерес от страна на специалистите, работещи в областта на ремонта и възстановяването, публикуваните данни за износоустойчивостта на възстановените детайли са оскъдни и в немалка степен противоречиви.

Докторантът инж. Люцканов е направил обобщение на характеристиките и приложенията на изследваните прахови материали и апаратура за наваряване на фирма Eutalloy Това му е позволило да формулира разумна цел на изследването и научно обосновани задачи за изпълнение при нейната реализация.

Изследванията в дисертационния труд са планирани след обстоен и критичен анализ на литературата. В обзорната част е отделено специално внимание на причините за износване на детайлите и възлите на различни съоръжения и

машини в корабостроенето. Направен е пространен анализ на съществуващите методи за повърхностна обработка и възстановяване на детали и възли свързани с драгажните дейности. Докторантът е демонстрирал своето комплексно познаване на проблематиката, което е необходимо условие за успешното постигане на целта на дисертационния труд.

4. Поставени задачи и целесъобразност на методиката

Поставената цел в дисертационния труд е „Изследване влиянието на факторите на абразивно износване при наваряване на детайли от драгажния флот” и са формулирани задачи, чрез които да бъде реализирана поставената цел. Основните изследвания са свързани с изучаване влиянието на факторите на абразивно износване на детайли от драгажния флот. Описани са достатъчно подробно общоприетите методики за механично охарактеризиране на материалите, микроструктурен анализ и изследване на износоустойчивостта.

Прави впечатление добре формулираните цел и задачи и систематичността при реализирането им. Изложението е логически последователно и изводите са направени обосновано в съгласие с получените експериментални резултати.

За провеждане на научното изследване са използвани различни общоприети методи за определяне на микро и макро структурата, на микротвърдост (по Викерс) и фазов състав. За изследване на износоустойчивостта е проектиран и изработен лабораторен стенд. Използвана е методика за оценяване на износоустойчивостта чрез изчисляване на тегловите загуби на образците. Микроструктурните анализи са проведени чрез оптична микроскопия и рентгенов фазов анализ. Изполваният комплексен подход на изследване е подходящ и отговаря напълно на целите на изследването.

5. Анализ и оценка на изследванията в дисертационния труд

Експерименталната дейност, извършена от докторанта инж. Калин Георгиев Люцканов и отразена в дисертационния труд, се заключава в газотермично наваряване на прахове Eutalloy 10999, 10611 и 10092. Наваряването е проведено с апаратура Eutalloy комплектована с горелка *Super Jet-S*. Повърхностните наварени слоеве за всеки един от материалите са охарактеризирани структурно – чрез оптичен микроскоп и фазово – чрез рентгено-фазов анализ. Измервана е също така и твърдостта по Викерс на различни дълбочини в повърхностно наварения слой. Установена е промяната на твърдостната характеристика като функция на технологичните параметри на режима на газотермично наваряване. Резултатите са систематизирани и са направени коректни изводи свързани с износоустойчивостта на наварените слоеве. Резултатите са представени подробно и са анализирани, като са

сравнявани тегловните загуби на пробите реализирани при различни технологични условия.

Последната глава на дисертацията е посветена на разработване и изследване на технология за възстановяване на зъб от драгираща глава. За тази цел са изследвани влиянието на технологичните параметри на процеса на газотермично наваряване и са предложени технологични решения за възстановяването на износени зъби от дълбочинни драгиращи глави.

От казаното по-горе може да се заключи, че е използван комплексен подход за оценка на резултатите от газотермично наваряване и последващо изследване за влиянието на факторите на абразивно износване при наваряване на детайли от драгажния флот. Проведените изследвания са в четири различни направления (структурен анализ, фазов анализ, определане на микротвърдост и определяне на износоустойчивост), което дава солидна основа за обосновани научни заключения относно резултатите от проведените изследвания. Използваните утвърдени изследователски методи, вида и качеството на представените резултати не дават основание за съмнение в достоверността на последните.

6. Приноси

Докторантът е формулирал приноси, които са разделени на две групи. Първата група изчерпва научно-приложните, а втората съдържа такива с директно практическо приложение. Първата група се отнася до установяване на специфичните връзки между технологичните параметри на процеса на газотермично наваряване и физикомеханичните и химични параметри на наварените повърхностни слоеве при възстановяване на елементи от драгажния флот. Тези приноси могат да бъдат отнесени към разделите създаване на нови методики и технологии, получаване на нови факти и елементи на потвърждаване на известни такива.

Втората група приноси е свързана с разработването на конкретна технология за възстановяване на зъби от драгиращи глави.

В нарочен разговор с научния ръководител доц. д-р Пламен Дичев дискутирахме деловите качества на докторанта инж. Калин Георгиев Люцканов и неговите способности за провеждане на систематизирани научни и научно-приложни изследвания. Потвърдиха се моите впечатления за добрата подготовка и професионални качества на докторанта. С увереност мога да твърдя, че в предлагания за рецензирани дисертационен труд личи собствения почерк на докторанта. Той се представя като квалифициран специалист, притежаващ възможността да формулира добре целите и задачите си и да ги реализира успешно. Личният принос на инж. Калин Георгиев Люцканов за успешното реализиране на целта и задачите в дисертационния труд не подлежи на съмнение.

7. Публикации на докторанта по темата на дисертацията

Публикуваните от докторанта инж. Калин Георгиев Люцканов трудове по темата на дисертацията са пет, като всички те са публикувани в Морски научен форум ВВМУ „Н.Й.Вапцаров“. Може да се счита, че резултатите от изследванията на докторанта за получили своята гласност сред специалистите. В една от публикации по темата на дисертацията докторантът е самостоятелен автор, а в две от тях е на първо място сред авторите. Публикациите отразяват изцяло заявените в дисертацията приноси. Няма представени цитати на публикуваните трудове.

8. Приложимост на резултатите

В рамките на дисертационния труд безспорно е доказано приложимостта на изследваната технология към възстановяване на работни повърхности на елементи от драгажни глави. Подобни технологии могат да бъдат разработени за широка гама функционални елементи в различни инженерни съоръжения свързани не само с корабостроенето и кораборемонта, а и такива работещи например в минната промишленост и строителството.

9. Автореферат

Авторефератът съдържа сбито и ясно представяне на същността, целите и методологията на проведеното изследване, както и приносите на дисертационния труд. Изложението е представено на 36 страници. Графиките и повечето схеми са цветни, което улеснява тяхното възприемане. Текстът е изготвен съгласно изискванията на Правилника, приет в ВВМУ-Варна.

10. Критични бележки и препоръки

Ще отбележа някои бележки, които би могло да бъдат избегнати, а именно:

- Глава първа и втора по своя характер представляват литературен обзот, който за настоящата дисертационна работа, като обобщен материал е твърде голям;

- От изложението в глава 3,4 и 5 не става ясно как и по какви критерии са избрани изследваните прахове за наваряване, а имвнно Eutalloy 10999, 10611 и 10092;

- Наличие на правописни грешки в отделните глави.

Ще си позволя да направя и някои препоръки. В евентуални бъдещи изследвания за определяне на износоустойчивост освен тегловите загуби, е полезно да се проследят и повърхностните структурни изменение и микротвърдостта на образците, подложени на тези изследвания. Тази информация би дала по-пълна картина на ефекта от газотермичното наваряване и би подчертала неговите предимства.

Получените резултати са интересни и полезни за специалисти в областта на ремонта и възстановяването. По мое мнение авторът би спечелил, ако публикува по-важните от тях в списания с импакт фактор.

Направените забележки не засягат съществуването на дисертационния труд и не омаловажават извършената работа.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният текст на дисертация от инж. Калин Георгиев Люцканов представлява цялостен труд с подчертан научноприложен характер. Разработена е технология за газотермично наваряване на елементи от драгажния флот и са охарактеризирани техните структури, механични и износоустойчиви параметри. Получените резултати са приложени за решаването на конкретен технически проблем, при което са постигнати несъмнени положителни резултати. Обемът на дисертацията е напълно достатъчен, получените резултати са достоверни, а проведените анализи и направените изводи са обосновани. Инж. Калин Георгиев Люцканов е демонстрирал по безспорен начин своите умения да формулира тези и да прави обосновани изводи. Използва правилно утвърдените понятия и критерии в прилаганите методики за експериментални изследвания. Считам, че докторантът удовлетворява всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България, на Правилника за неговото прилагане, както и на приетия във Висшето военноморско училище "Н. Й. Вапцаров" – Варна Правилник и утвърдените в тях критерии за получаване на образователната и научна степен "доктор". Всичко това ми дава основание без никакво съмнение да препоръчам на уважаемото Научно жури да присъди на инж. Калин Георгиев Люцканов образователната и научна степен "доктор" по научната специалност "Технология и организация на корабостроенето и кораборемонта", професионално направене "Транспорт, корабоплаване и авиация".

30.05.2017 г.
Варна

Рецензент:

/проф. д.н. инж. Христо Скулев/
